
ЛЕВАДА ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА,

здобувач Науково-дослідного інституту державного
будівництва та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України,
Україна, м. Харків
e-mail: Lvd_0506@list.ru

УДК 342.766:35.072.22

Правові обмеження як засоби попередження зловживання правом (теоретико-правовий аспект)

З позицій загальнотеоретичного аналізу розкрито сутність правових обмежень як специфічних засобів попередження такого негативного явища, як зловживання правом. Наведено класифікацію правових обмежень, а також розкрито основні функціональні характеристики правових обмежень. Особливу увагу акцентовано на висвітленні законодавчих основ регламентації накладення правових обмежень в Україні, а також у таких державах Європейського Союзу, як Франція, Федеративна Республіка Німеччина, Польща. З урахуванням положень чинного законодавства України розкрито сутність юридичного факту-обмеження, обмеження-обов'язку, обмеження-заборони, обмеження-припинення, обмеження-покарання. Обґрунтовано наукову позицію, за якою превентивний зміст правових обмежень у сучасній демократичній державі сприяє створенню об'єктивних умов для того, щоб мінімізувати умови для протиправних вчинків осіб, що наділені владними повноваженнями.

Ключові слова: правові обмеження, зловживання правом, посадова особа, державно-владні повноваження, заборона, припинення, права і законні інтереси, протиправна діяльність.

Постановка проблеми. Надання окремим учасникам суспільних відносин особливих владних повноважень для повноцінної реалізації професійних функцій обумовлюється характером фахових завдань, вирішення яких покладатиметься на представників судової влади,

працівників правоохоронних і контрольно-наглядових органів, державних службовців органів виконавчої влади, посадових осіб органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ, організацій та інших категорій громадян. У той же час соціальна прак-

тика доводить, що наділення окремих осіб більшим обсягом правомочностей у порівнянні з іншими громадянами може мати не лише позитивні, а й негативні наслідки. Так, застосовуючи надані державою повноваження, чиновник, у порівнянні з іншими членами суспільства, об'єктивно має значно більшу можливість для задоволення власних інтересів третіх осіб. Для пояснення цього явища юридична наука оперує такою категорією, як «зловживання правом».

Дослідження феномену зловживання правом вимагає комплексної наукової розробки правових засобів протидії існуючим формам і проявам цього явища, вироблення конкретних практичних рекомендацій недопущення протиправних вчинків носіями владних повноважень. Для України на сучасному етапі це має особливо важливе значення, адже останні системні перетворення в політико-економічній сфері, реформа децентралізації влади і зміни в структурі правоохоронної системи вимагають оновлення організаційно-правових підходів до попередження можливих форм зловживання правом. У зазначеному контексті актуальною є наукова розробка інституту правових обмежень, всебічне дослідження їх змістовних характеристик і неупереджена оцінка регуляторного потенціалу. В контексті вироблення і оновлення шляхів забезпечення законності і правопорядку в державі це завдання набуває особливого практичного значення. Відповідно, метою статті є висвітлення сутності правових обмежень, з'ясування характерних рис цього важливого явища правової дійсності та визначення їх зна-

чення як засобу протидії зловживання правом.

Науково-теоретичним підґрунтям статті стали наукові напрацювання деяких українських і зарубіжних вчених-правознавців, які у своїх працях торкалися різноманітних аспектів дослідження правових обмежень. Зокрема, це С. С. Алексєєв, А. М. Денисова, О. В. Петришин, О. В. Малько, М. І. Матузов, А. М. Подоляка, А. М. Шульга та ін. Нормативною основою статті стали положення актів чинного законодавства України і зарубіжних держав.

Виклад основного матеріалу. У теорії держави і права зустрічаються різноманітні варіації тлумачення категорії «правові обмеження», які хоча і відрізняються за обсягом, проте у більшості випадків збігаються за змістом. Слушною, у даному контексті, є точка зору А. Н. Денисової про те, що першочергово правові обмеження досліджуються на галузевому рівні, відображаючи саме необхідність їх використання в конкретних сферах життєдіяльності [1, с. 51]. Разом із тим сутність правового обмеження може тлумачитись по-різному виходячи зі специфіки контексту їх розгляду і функціональної ролі у правовому регулюванні. У загальному порядку відзначимо, що правові обмеження розглядаються з філософсько-правових позицій як явище правової дійсності, зазнають аналізу як елемент механізму правового регулювання, можуть розглядатися як різновид покарання чи стягнення за протиправні діяння і т. ін. Разом із тим розгляд правових обмежень як засобу попередження зловживання правом також є важливим і актуальним з огляду на необхідність

удосконалення механізму протидії зазначеному явищу. Слід підтримати позицію О. В. Малька, який правові обмеження пропонує визначати як засіб правового стримування суб'єкта суспільних відносин від протизаконного діяння, що створює умови для задоволення загальносуспільного інтересу в охороні та захисті [2, с. 5]. Зі змісту наведеного положення випливає, що «серцевиною» правових обмежень є їх призначення – попередити можливість протизаконного діяння суб'єкта, який має для цього потенційні фактичні можливості.

У юридичній науці сформувалася певна класифікація правових обмежень. Аналіз базової юридичної літератури дає підстави класифікувати правові обмеження таким чином залежно від елементу структури норми права, яка передбачає конкретне обмеження, – на юридичний факт-обмеження, обмеження-обов'язок, обмеження-заборону, обмеження-припинення, обмеження-покарання; залежно від галузевої належності нормативного акта, в якому передбачено обмеження, – на конституційно-правові, адміністративно-правові, кримінально-правові, цивільно-правові і т. д.; залежно від сфери застосування – на міжнародні (квоти, санкції), внутрішньодержавні; залежно від змісту правових обмежень розрізняють морально-правові (догана), матеріально-правові (штраф), організаційно-правові (переведення на нижчу посаду), залежно від часу дії – на постійні і тимчасові; залежно від суб'єкта, на який розраховані обмеження, – на загальні (для всього суспільства) та індивідуальні (для певної професійної групи); залежно від

обсягу – на повні (обмеження дієздатності дітей) і часткові (обмеження дієздатності неповнолітніх у віці від 14 до 18 років) [3, с. 40; 2, с. 15; 4, с. 227]. Зазначений перелік може бути продовжений з огляду на виникнення нових сфер суспільних відносин і розширення переліку номенклатури посад у державних органах, які передбачають наділення осіб, що їх займають, державно-владними повноваженнями тощо.

Повноцінне розкриття сутності правових обмежень можливе за умови аналізу їх функціональних характеристик, виокремлення яких дає змогу визначити їх регуляторний потенціал як засобів попередження зловживання правом. Так, основними функціональними характеристиками правових обмежень є: а) правові обмеження передбачаються у чинному законодавстві і мають формально-офіційний характер; б) реалізація (дотримання) правових обмежень може бути забезпечена державним примусом; в) правові обмеження пов'язані із обмеженням певних громадянських прав та реалізацією законних інтересів; г) правові обмеження виконують низку особливих соціально важливих функцій у процесі правового регулювання (функція контролю, охоронна функція, мотиваційна функція, виховна функція, функція стимулювання правомірної поведінки, комунікативна функція). Розкриємо зміст наведених характеристик більш детально.

Першою функціональною характеристикою правових обмежень є те, що вони передбачаються в чинному законодавстві і мають формально-обов'язковий характер. Практика законодавчої регламентації правових обмежень у де-

мократичних державах свідчить про те, що базові основи встановлення і застосування правових обмежень формулюються на найвищому законодавчому рівні. Зокрема, Конституція Франції не містить чітко сформульованого положення, що визначає загальні засади обмеження окремих прав та свобод громадян. Проте ст. 3 Декларації прав людини та громадянина від 26 серпня 1789 р., яка є складовою конституції, визначає, що хоча люди і є рівними в правах, між ними можуть встановлюватися соціальні відмінності в інтересах публічного блага [5]. Крім того, Преамбула до Конституції допускає обмеження права громадянина на страйк відповідно до законів, які регламентують його проведення (здебільшого ця норма розрахована на державних службовців).

У Німеччині на загальнофедеральному рівні відповідно до ст. 19 Основного Закону встановлено, що конституційні права громадян можуть бути обмежені на підставах, які визначені законодавством [6]. До того ж, положення зазначеної статті вимагають, щоб в законах, якими обмежуються громадянські права німців, чітко було вказано номер статті Основного закону ФРН, яка б це право закріплювала. Це є додатковою гарантією законності в державі.

У Польщі ч. 3 ст. 31 Конституції закріплює положення, відповідно до якого обмеження конституційних прав та свобод може бути встановлене державою у передбачених законодавством випадках з метою підтримання демократії, забезпечення громадської безпеки та порядку, в інтересах охорони навколишнього середовища, захисту прав і сво-

бод громадян, підтримання публічної моральності тощо [7]. Як і у більшості інших держав, правові обмеження встановлюються на рівні галузевого законодавства, яке регулює суспільні відносини у визначеній сфері (правоохоронна діяльність, цивільне судочинство), або закріплює правовий статус певних категорій осіб (державні службовців, співробітники правоохоронних органів).

Національна практика законодавчої регламентації правових обмежень також базується на основі норм Конституції України. Відповідно до ст. 64 Конституції України від 28 червня 1996 р. допускається обмеження прав у випадках, які передбачені Основним Законом [8].

Друга характерна особливість, яка притаманна правовим обмеженням, виявляється в тому, що їх реалізація може забезпечуватися державним примусом з метою забезпечення публічного інтересу і законності. Чинне законодавство передбачає правові конструкції, які дозволяють у разі добровільного невиконання суб'єктом передбаченого законодавством правообмеження примусову обов'язковість його виконання. Слід відзначити, що застосування державного примусу з метою реалізації правових обмежень має бути лише легітимним (легальним) і обґрунтованим. Як відзначає А. М. Подоляка, застосування примусу на нелегітимних підставах призводить до зловживання посадових осіб своїми повноваженнями і свідчить про їхню некомпетентність і халатність [9]. Як приклад, можна навести положення статей 176, 200 Кримінального процесуального кодексу України, в яких передбачена можливість зміни менш су-

ворого запобіжного заходу на більш суворий під час досудового розслідування або покладення на підозрюваних додаткових обов'язків з метою виконання ним покладених на нього процесуальних обмежень [10]. При реалізації такої процесуальної конструкції достатньо наявності передбачених законом підстав і відповідного процесуального клопотання уповноваженого суб'єкта. У свою чергу, воля чи бажання (небажання) особи, стосовно якої було обрано і змінено запобіжний захід, значення не має. С. С. Алексєєв влучно називає це «змушуванням» особи діяти певним чином [11, с. 288]. Обмеження застосовується примусово від імені держави з дотриманням встановленого законодавством процесуального порядку.

Наступна функціональна характеристика правових обмежень полягає у тому, що їх накладення на особу пов'язане із обмеженням деяких громадянських прав та можливостей реалізовувати законні інтереси. Найбільш повно простежити це можна якщо звернутися до деталізованого розгляду регуляторного потенціалу різновидів правових обмежень, які виокремлюються залежно від елементу структури норми права, яка передбачає конкретне обмеження. Виходячи зі змісту статей 25, 39 Сімейного кодексу України від 10 січня 2002 р. № 2947-III, шлюб є недійсним, якщо його зареєстровано з чоловіком або жінкою, який (яка) вже перебуває у шлюбі [12]. У даному випадку достатньо лише формального юридичного факту перебування особи у зареєстрованому шлюбі для того, щоб або відмовити їй у реєстрації нового шлюбу до моменту, коли попередні

шлюбні відносини не буде припинено, або визнати зареєстрований шлюб недійсним. Таке обмеження-заборона вводиться державою для забезпечення моральності сімейних відносин та сприяння культурі шлюбу.

Обмеження-обов'язок є таким правовим обмеженням, яке припускає необхідність здійснення особами, що наділені владними повноваженнями, визначених у законі дій виключно в інтересах суспільства та держави. Прикладом цього є положення ст. 8 Закону України «Про державну службу», яка містить обов'язок кожного державного службовця не розголошувати персональні дані осіб, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, а також іншу інформацію, яка відповідно до закону не підлягає розголошенню [13]. Наведене положення вказує на те, що державний службовець обмежений законом у використанні інформації, яка стала йому відомою у процесі професійної діяльності. У протилежному випадку нецільове поширення (розголошення) подібної інформації призведе до порушення особистих прав і свобод громадян, створить перепони для реалізації ними цивільної правосуб'єктності, завдасть моральної шкоди тощо. Шляхом уведення такого обмеження держава намагається запобігти порушенню прав і свобод громадян і створити умови для недопущення можливої дискредитації інституту державної служби з боку громадськості.

Доволі близьким за змістом до обов'язку є правове обмеження у вигляді заборони і обмеження-припинення. Якщо держава встановлює заборону на вчинення представниками влади певних

дій, тим самим на них покладається обов'язок утриматися від заборонених дій. У цьому зв'язку М. І. Магузов відзначає, що «заборона є свого роду пасивним обов'язком» [14, с. 740]. Типовим прикладом правового обмеження у вигляді заборони є положення законодавства, що регламентує діяльність правоохоронних органів. Так, ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» № 580-VIII від 2 липня 2015 р. містить заборону для поліцейських за будь-яких обставин сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження з людьми [15]. У разі виявлення таких дій закон передбачає виникнення у кожного поліцейського обов'язку вчинити активні дії, спрямовані на їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. Таким чином, обмеження-заборона імперативно не дозволяє поліцейським виявляти бездіяльність чи утримуватися від втручання у ситуації, пов'язані з неналежним поведінням із людиною, а обмеження-припинення передбачає обов'язковість вчинення активних дій, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків такої ситуації. Якщо ж поліцейський як службова особа не дотримається обмеження-заборони, то його діяння, як відзначає О. В. Петришин, набуває соціально небезпечного характеру і може завдати шкоду як інтересам держави, так і громадянам [16, с. 76].

Щодо правового обмеження у вигляді покарання, то воно являє собою форму та засіб правового осудження

носія владних повноважень за протиправну поведінку, в результаті чого права та законні інтереси інших громадян порушуються і вони позбавляються певних благ. Прикладом правового обмеження у вигляді покарання є дія положень Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, які передбачають позбавлення солдатів і сержантів строкової військової служби за вчинення дисциплінарного проступку чергового звільнення з розташування військової частини [17]. Таким чином, під час терміну дії дисциплінарного стягнення військовослужбовець обмежений у реалізації права на свободу пересування територією України.

Остання характеристика стосується особливої функціональної ролі обмежень у процесі правового регулювання. Така роль виявляє себе через низку функцій. Зокрема, це:

– функція охорони і захисту суспільних відносин від протиправних посягань (встановлення правових обмежень само по собі є фактором стримування протизаконної активності і попередження протиправної поведінки в інтересах законності і правопорядку);

– функція забезпечення соціальної рівноправності носіїв владних повноважень і інших осіб (встановлення правових обмежень для окремих категорій осіб, які наділені владними повноваженнями, забезпечує баланс соціальних можливостей осіб у суспільстві);

– мотиваційна функція (правові обмеження на рівні суб'єктивного сприйняття мотивують суб'єкта, для якого вони встановлені, до соціально корисної поведінки, сумлінного виконання професійних обов'язків і т. ін.);

– виховна функція (встановлені в законодавстві правові обмеження сприяють формуванню міцної системи правових цінностей у людини, важливості їх відповідального усвідомлення та дотримання);

– функція стимулювання правомірної поведінки (осмислення сутності правових обмежень особою, на яку вони розраховані, і усвідомлення негативних наслідків недотримання обмежень стимулює суб'єкта вчиняти лише правомірно і у спосіб, що найбільш відповідає загальносуспільним інтересам);

– комунікативна функція (сприяє виробленню соціально узгодженої моделі комунікації між собою осіб, які підлягають дотриманню правових обмежень, окреслює межі коректного використан-

ня інформації під час процесів інформаційного обміну).

Висновки. Наведені вище функціональні характеристики правових обмежень вказують на те, що правові обмеження є потужним правовим інструментом, застосування якого дозволяє державі попереджати факти зловживання правом. У демократичній країні XXI ст. правові обмеження покликані створити об'єктивні умови для того, щоб мінімізувати умови для протиправних вчинків осіб, що наділені владою. Превентивний зміст правообмежень є детермінантою бажаної позитивної моделі поведінки носіїв державно-владних повноважень, від дій яких значною мірою залежать ефективність подальшого державного розвитку і авторитет державної влади в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Денисова А. Н. Правові обмеження: поняття, види, функції / А. Н. Денисова // Часопис Київ. ун-ту права. – 2011. – №2. – С. 51–55.
2. Малько А. В. Стимулы и ограничения в праве: теоретико-информационный аспект : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / А. В. Малько. – Саратов, 1995. – 40 с.
3. Шульга А. М. Основы теории государства и права : краткое учеб. пособие / А. М. Шульга. – Харьков : ООО «Прометей-Прес», 2006. – 208 с.
4. Малько А. В. Теория государства и права в вопросах и ответах : учеб.-метод. пособие / А. В. Малько. – М. : Юристъ, 2007. – 297 с.
5. Конституция Французской Республики // Маклаков В. В. Конституции зарубежных государств : учеб. пособие / В. В. Маклаков. – М. : Бек, 2002. – С. 32–54.
6. Конституция Федеративной Республики Германия // Маклаков В. В. Конституции зарубежных государств : учеб. пособие / В. В. Маклаков. – М. : Бек, 2002. – 592 с.
7. Конституция Республики Польша / пер. А. Кубик. – Варшава, 1997. – 99 с.
8. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
9. Подоляка А. М. Державний примус як метод впливу на учасників публічно-правових відносин (теоретичний аспект) [Електронний ресурс] / А. М. Подоляка // Інтернет-база наукових статей і рефератів «www.VuzLib.com». – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/2243/10/>.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 №4651-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – №9–10. – Ст. 88.
11. Алексеев С. С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1989. – 288 с.
12. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 №2947-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – №21. – Ст. 135.

13. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
14. Матузов Н. И. Теория государства и права : курс лекций [для студ. высш. учеб. зав.] / Н. И. Матузов, А. В. Малько. – М. : Юристъ, 2005. – 768 с.
15. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 63. – Ст. 2075.
16. Петришин А. В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ : монография / А. В. Петришин. – Харьков : Факт, 1998. – 168 с.
17. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 551-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 22. – Ст. 197.

References

1. Denysova A. N. Pravovi obmezhenia: poniattia, vydy, funktsii / Denysova A. N. // Chasopys kyivskoho universytetu prava. – 2011. – № 2. – s. 51–55
2. Malko, A. V. Stymuli y ohranycheniya v prave: teoretyko-ynformatsyonni aspekt: avtoref. dys. na soyskanye uchen. stepeny dokt. yuryd. nauk: spets 12.00.01 «Teoriya y ystoriya hosudarstva i prava; ystoriya politycheskykh y pravovykh uchenyi» / A. V. Malko. – Saratov, 1995. – 40 s.
3. Shulha A. M. Osnovi teorii hosudarstva i prava: kratkoe uchebn. posobyе / Shulha A. M. – Kh.: OOO «Prometei-Pres», 2006. – 208 s.
4. Malko A. V. Teoriya hosudarstva y prava v voprosakh y otvetakh: uchebn.-metod. posobyе / Malko A. V. – M.: Yuryst. – 2007. – 297 s.
5. Konstytutsiya Frantsuzskoi Respublyky // V. V. Maklakov Konstytutsyy zarubezhnykh hosudarstv: uchebn. posobyе / V. V. Maklakov. – M.: Izdatelstvo «Bek», 2002. – S. 32–54
6. Konstytutsiya Federativnoi Respublyky Hermaniya // V. V. Maklakov Konstytutsyy zarubezhnykh hosudarstv: uchebn. posobyе / V. V. Maklakov. – M.: Izdatelstvo «Bek», 2002. – 592 s.
7. Konstytutsiya Respublyky Polsha // Izd-vo Seima. Varshava, 1997 h. (Perevod Anzhei Kubyk), 99 s.
8. Konstytutsiia Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 1996 r. – № 30. – st. 141
9. Podoliaka A. M. Derzhavnyi prymus yak metod vplyvu na uchasnykiv publichno-pravovykh vidnosyn (teoretychnyi aspekt) / A. M. Podoliaka // Internet-baza naukovykh statei i referativ «www.VuzLib.com» // Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: <http://vuzlib.com/content/view/2243/10/>
10. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2013 r. – № 9–10. – St. 88
11. Alekseev S. S. Obshchye dozvoleniya y obshchyn zapreti v sovetskom prave / S. S. Alekseev. – M.: «Iurydycheskaia lyteratura», 1989. – 288 s.
12. Simeinyi kodeks Ukrainy vid 10.01.2002 r. № 2947-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – 2002. – № 21. – St. 135
13. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu sluzhbu» vid 10.12.2015 r. № 889-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2016. – № 4. – St. 43
14. Matuzov N. Y. Teoriya hosudarstva i prava: kurs lektsyi uchebn. [dliia stud. vıssh. uch. zav.] / N. Y. Matuzov, A. V. Malko. —M.: Yuryst, 2005–768 s.
15. Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiuu» № 580-VIII vid 02.07.2015 r. // Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. – 2015. – № 63. – St. 2075
16. Petryshyn A. V. Hosudarstvennaia sluzhba. Ystoriiko-teoretycheskye predposilky, sravnytelno – pravovoi y lohyko-poniatyini analiz: monohrafyia / Petryshyn A. V. – Kh: Fakt, 1998 h. – 168 s.
17. Zakon Ukrainy «Pro Dystsyplinarnyi statut Zbroinykh Syl Ukrainy» vid 24.03.1999 r. № 551-XIV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 1999 r. – № 22. – St. 197.

Левада Е. В., соискатель Научно-исследовательского института государственного строительства и местного самоуправления Национальной академии правовых наук Украины, Украина, г. Харьков
e-mail: Lvd_0506@list.ru

Правовые ограничения как средства предупреждения злоупотребления правом (теоретико-правовой аспект)

В статье с позиций общетеоретического анализа раскрывается сущность правовых ограничений как специфических средств предупреждения такого негативного явления, как злоупотребление правом. Приводится классификация правовых ограничений, а также раскрываются основные функциональные характеристики правовых ограничений. Особое внимание акцентируется на освещении законодательных основ регламентации установления правовых ограничений в Украине, а также в таких государствах Европейского Союза, как Франция, Федеративная Республика Германия, Польша. С учетом положений действующего законодательства Украины раскрывается сущность юридического факта-ограничения, ограничения-обязанности, ограничения-запрета, ограничения-прекращения, ограничения-наказания. Обосновывается научная позиция о том, что превентивное содержание правовых ограничений в современном демократическом государстве способствует созданию объективных условий для того, чтобы минимизировать условия для противоправных поступков лиц, которые наделены властными полномочиями.

Ключевые слова: правовые ограничения, злоупотребление правом, должностное лицо, государственно-властные полномочия, запрет, прекращение, права и законные интересы, противоправная деятельность.

Levada O. V., aspirant of the Scientific research institute of state building and local government National academy of legal sciences of Ukraine, Ukraine, Kharkiv
e-mail: Lvd_0506@list.ru

**Legal Limits as a Means of Preventing Abuse of Law
(Theoretical and Legal Analysis)**

In this article from the position general theoretical analysis reveals the essence of the legal restrictions as a specific warning facilities such a negative phenomenon as an abuse of law. In it provides a classification of legal restrictions, and reveals the basic functional characteristics of legal restrictions. Special emphasis is placed on explanation legislative bases of regulating establishing a legal restrictions in Ukraine, as well as in countries such as the European Union, France, the Federal Republic of Germany, Poland. Based on the current Ukrainian legislation discloses the essence of the legal fact-limitations, restrictions – responsibilities, restrictions – prohibition, restrictions – termination, restrictions – punishment. Substantiates the scientific position that preventive contents of legal constraints in a modern democratic country promotes creation the objective conditions in order to minimize the conditions for the unlawful acts of individuals who are endowed with powers.

Key words: legal restrictions, abuse of law, official person, prohibition, cessation, rights and legitimate interests, illegal activities.